

Mint ahogy a tehetséget nem lehet azonosítani az intelligenciával, éppen úgy nem szabad a kreativitással sem. A legkorszerűbb eredmények szerint, amelyekre az U. S. Office of Education legfrissebb intézkedései támaszkodnak, a tehetségességnek *hat kategóriáját* kell megkülönböztetnünk. Ezek:

- *általános intellektuális képesség* (leginkább ez azonosítható a korábbi intelligencia-fogalommal);
- *kreatív vagy produktív gondolkodás* (ezen belül is legerősebb hangsúlyt a divergens gondolkodás kap);
- *specifikus elméleti képesség* (főbb területei: nyelvek, matematika, természettudományok és társadalomtudományok);
- *vezetési képesség*;
- *vizuális és előadóművészetek terén mutatkozó képességek*;
- *pszichomotoros képesség*.

Világosan kitűnik, hogy a tehetségnek – bár igen fontos – mégis csak egyik tényezője a kreativitás, több ugyancsak fontos között. S ha valaki azt mondja, hogy nyugodjunk meg, mert a „kreativitás lassan húsz éve a hazai kutatás és pedagógusképzés fókuszában áll... s a képző intézmény jellegétől függően 2–5 éven át tanulják a leendő pedagógusok a kreativitás felismerését és támogatását.” Nos, ennek az öt évé folyó tanításnak a gyakorlati áttételéről, a nevelésben való érvényesítéséről igazán szívesen olvasnék részletes, hiteles összefoglalást! Mert így csak azt mondhatom, hogy *mindez bizony édeskevés ahhoz, hogy észrevehető előrelépést tegyünk a tehetségvédelem terén kialakult kétségbeejtő elmaradásunkból.*

HARSÁNYI ISTVÁN

Mensáros Zoltán: ZÁPORPRÓBA. A társadalmi élet peremére szorult emberek világa mozdulatlan világ: állóvíz, szürkesség; tulajdonképpen maga a tragikum. De amennyire ez a világ a tragikum hordozója, olyannyira a tragikomikum végtelen tere is. Mensáros Zoltán immár második regénye, a *Záporpróba* mégsem csak erre a lehetőségre épített; az író számára ígértebb feladatnak látszott a szürkesség vegetációjának érzékeltetése. A szereplők megválasztása is ezt tükrözi: mindegyike a kisember típusának egy-egy változata, legyen az tűzoltó, egy trafikos család, hulladékbegyűjtő, vagy akár egy színházi sűgő. Az ő életük örök egyhangúságának, múlhatatlan jelentéktelenségének, egy naponta megújuló körforgásnak vagyunk a tanúi.

Ezt a beltényeztetet semmi sem zavarja. Vagy talán a tágabb világ, a történelem, a háború, az ötvenes évek kényszerítő hatásai mégis eljutnak idáig? Igen is, nem is. Mert mindezek az események csupán átrendezőző díszletek; beleszólnak a szereplők életébe, de ezek az emberek mintha tudathasadások lennének, minderről csak félig vesznek tudomást. Kiszolgáltatottak a világ átalakulásainak, de ezt valahogy mégsem érzik elviselhetetlennek. Felcsapó vágyaik olykor valóságos eseményekké kristályosodnak, már-már történetté, elmondható, újra átélhető emlékké, vigasszá. De gyakoribb, hogy vágyaik és gondolataik üres káp-

rátzként úsznak át a semmibe. Ezért marad itt minden egy helyben, s ezért acsarkodnak egymásra az önmagukat se értő szereplők. Így hát, a létükhöz kapott ösztönös bölcsességgel várnak az elmúlásra, amely így vagy úgy, előbb vagy később meg is érkezik hozzájuk. De azvilágból való zajtalan elmúlásuk különösnek nem számíthat, az itt maradtak hétköznapjai nem fognak megváltozni: az idő tovább pereg, úgy mint eddig.

Míndez a maga egyszerű képletekből merített filozofikusságában, gyakran líraiságra hajlásában azonban túlságosan fogva tartja az író, s a szereplőknek, de a regény egészének is többnyire csak elnagyolt, külsőleges jellemzőket s nem egyedi vonásokat juttat. Fokozza aránytalanság-érzésünket az is, hogy a sűrűn ismétlődő, aggályosan pontos helyszínrajzok a cselekményesség kibontakozását néhol hátráltatják. Máskor viszont az emlékképek sorjáztatása csúszik el a pszichológizáló általánosságok felé. Legfőképpen azonban az ironia erősebb jelenlétét hiányoljuk a regényből, azt, amely egyensúlyt teremthetett volna az író sokféle mondanivalója között, s amely megadhatta volna a regénynek a mélyebb társadalomkritika hangját.

(*Szépirodalmi*, 1982)

De Coll Lajos

K
Ö
N
Y
V
J
E
L
Z
Ő